

Ekologická politika ČR a EU

BPR_ENEK Environmentální ekonomie

Ing. Dominika Tóthová
d.tothova@mail.muni.cz
podzim 2018

Ekologická politika

- ekologická politika x environmentální politika x politika životního prostředí
- Def.: politika zaměřená na usměrňování chování společnosti (v nejširším slova smyslu) v souladu s cílem zachování podmínek života na Zemi.
- výsledek poznání nepříznivých důsledků lidských činností na ŽP
  - 50. léta 20. stol.
  - 70. léta 20. stol.

Úrovně ekologické politiky

- mezinárodní (globální) environmentální politika
- regionální environmentální politika
- státní environmentální politika
- environmentální politika regionů
- lokální environmentální politika
- politiky různých soukromých subjektů
- politické aktivity nevládních organizací a iniciativ

Principy (zásady) ekologické politiky

- Princip nejvyšší hodnoty
- Princip trvale udržitelného rozvoje
- Princip odpovědnosti státu
- Princip prevence
- Princip předběžné opatrnosti
- Princip ekonomické odpovědnosti (znečišťovatel platí)
- Princip komplexnosti a integrované ochrany
- Princip informovanosti a účasti veřejnosti
- Princip ekonomické stimulace
- Princip „na konci potrubí“
- Princip kritických zátěží
- Princip nejlepší dostupné techniky (BAT)
- Princip substituce

Nástroje ekologické politiky

- Šauer, Dvořák a kol. (1997):
  - administrativní
  - ekonomické
- OECD:
  - normativní nástroje
  - ekonomické nástroje
  - platební povinnosti a kompenzace škod
  - vzdělávání a informace
  - dobrovolné přístupy
  - řízení a plánování

Ekologická politika ČR

Historie

- zhoršení životního prostředí - průmyslová revoluce → konec 2. sv. v. → 60. – 80. léta 20. stol.
- do roku 1989
  - určité snahy (např. zákon na ochranu ovzduší, vodní zákon)
- po roce 1989
  - zřízeno Ministerstvo životního prostředí ČR
  - vznikla státní politika životního prostředí
  - 1992 – vznik některých zákonů
- vstup ČR do EU

Ekologická politika ČR

Současnost

- **Státní politika životního prostředí (SPŽP)**
  - základní dokument
  - schvaluje vláda
  - Státní politika životního prostředí 2012 - 2020
  - aktualizace SPŽP 2004 - 2010

Státní politika životního prostředí 2012 - 2020

- Cíl:
- Základní principy politiky ŽP:
- Základní tematické oblasti a priority:
- Nástroje realizace politiky ŽP:
- Co je zastřešujícím dokumentem SPŽP 2012 – 2020?
- Jak budou aktivity vedoucí k naplnění SPŽP financovány?

Státní politika životního prostředí 2012 - 2020

Cíl: Hlavním cílem je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí pro občany žijící v České republice, výrazně přispět k efektivnímu využívání veškerých zdrojů a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí, včetně dopadů přesahujících hranice státu, a přispět tak k zlepšování kvality života v Evropě i celosvětově.

Státní politika životního prostředí 2012 - 2020

Základní principy politiky ŽP:

- Princip integrace politik
- Princip prevence
- Princip předběžné opatrnosti
- Princip „Znečišťovatel platí“
- Princip nákladové efektivity
- Zvyšování povědomí veřejnosti o otázkách životního prostředí
- Princip mezinárodní odpovědnosti

Státní politika životního prostředí 2012 - 2020

Tématická oblast	Priorita
1) Ochrana a udržitelné využívání zdrojů	1.1 Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu
	1.2 Prevence a omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí, podpora jejich využívání jako náhrady přírodních surovin
	1.3 Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí
2) Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší	2.1 Snižování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů klimatické změny
	2.2 Snížení úrovně znečištění ovzduší
	2.3 Efektivní a přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie
3) Ochrana přírody a krajiny	3.1 Ochrana a posílení ekologických funkcí krajiny
	3.2 Zachování přírodních a krajinných hodnot
	3.3 Zlepšení kvality prostředí v sídlech
4) Bezpečné prostředí	4.1 Předcházení rizik
	4.2 Ochrana prostředí před negativními dopady krizových situací způsobenými antropogenními nebo přírodními hrozbami

Státní politika životního prostředí 2012 - 2020

Nástroje realizace politiky ŽP:

- Normativní (administrativně-právní) nástroje
- Ekonomické a tržní nástroje
- Informační nástroje
- Monitoring a příprava hodnotících zpráv
- Dobrovolné nástroje
- Programové nástroje (nástroje strategického plánování)
- Institucionální nástroje
- Výzkum a vývoj
- Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Státní politika životního prostředí 2012 - 2020

Co je zastřešujícím dokumentem SPŽP 2012 – 2020?

- Strategický rámec ČR 2030
  - schválený vládou 2017
  - dlouhodobé cíle pro 3 základní oblasti rozvoje – ekonomickou, sociální a environmentální
  - 6 prioritních os:
    - Lidé a společnost
    - Hospodářský model
    - Odolné ekosystémy
    - Obce a regiony
    - Globální rozvoj
    - Dobré vládnutí

Státní politika životního prostředí 2012 - 2020

Jak budou aktivity vedoucí k naplnění SPŽP financovány?

- státní rozpočet
- Státní fond životního prostředí
- fondy a programy EU

Ekologická politika EU

Historie

- 1972 – Summit v Paříži – 1. akční plán (1973 - 1976)
- 1986 (1987) - Jednotný evropský akt – doplnění do Smlouvy o EHS
- 1992 (1993) - Maastrichtská smlouva – politika životního prostředí
- 1994 – vznik Kohezního fondu (Fond Soudržnosti)
- 1997 (1999) – Amsterdamská smlouva – posílení právní základny
- současnost – 7. akční plán

7. environmentální akční plán do roku 2020

9 prioritních cílů do roku 2020:

1. chránit, zachovávat a rozvíjet přírodní bohatství Unie;
2. přeměnit Unii v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje;
3. chránit občany Unie před environmentálními tlaky a riziky ovlivňujícími jejich zdraví a dobré životní podmínky;
4. maximalizovat přínos právních předpisů Unie v oblasti životního prostředí zlepšením jejich provádění;
5. prohloubit znalosti o životním prostředí a zlepšit faktickou základnu pro politiku v oblasti životního prostředí;
6. zajistit investice pro politiku v oblasti životního prostředí a klimatu a zohlednit náklady činností společnosti na ochranu životního prostředí;
7. zlepšit začlenění problematiky životního prostředí do ostatních oblastí politiky a zajistit soudržnost při vytváření nových politik;
8. posílit udržitelnost měst Unie;
9. zvýšit efektivnost Unie při řešení mezinárodních problémů v oblasti životního prostředí a klimatu.

7. environmentální akční plán do roku 2020

3 prioritní oblasti:

- chránit přírodu a posilovat ekologickou odolnost,
  - stimulovat růst v rámci nízkouhlíkového hospodářství účinně využívajícího zdroje
  - snižovat rizika pro zdraví a dobré životní podmínky člověka
-
- WWW 7. akčního programu: <http://ec.europa.eu/environment/action-programme/>

Nástroje ekologické politiky EU

- legislativní nástroje
- akční programy (plány) – stanovují prioritní dlouhodobé cíle, kterých má být dosaženo
- strategické dokumenty nelegislativní povahy – např. bílé a zelené knihy

Legislativní nástroje ekologické politiky EU

- Primární právo
  - Římská smlouva 1957 (1958) a její změny
- Sekundární právo
  - nařízení – obdoba zákona
  - směrnice – stanoví cíl a lhůty
  - rozhodnutí – obdoba nařízení, avšak adresná
  - doporučení, stanoviska – mají orientační charakter

Legislativní nástroje ekologické politiky EU – příklady sekundárního práva

- Nařízení

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2037/2000 o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu

- Směrnice

Směrnice 79/112/ES o označení potravin vyrobených z geneticky modifikovaných organismů

Směrnice 2003/30/ES o podpoře používání biopaliv nebo jiných obnovitelných pohonných hmot v dopravě